

Finnfundin kehityspoliittinen erityistehtävä sekä omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet vuodelle 2021

Erityistehtävä ja strateginen ohjaus

Finnfund on ulkoministeriön (UM) hallinnonalaan kuuluva valtion erityistehtäväyhtiö. Yhtiön tehtävä ja toiminnan tavoitteet määritellään laissa *Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä* (291/79) eli ns. Finnfund-laissa. Yhtiön lakisääteisenä tehtävänä on edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ohjaamalla henkisiä ja taloudellisia voimavaroja näiden maiden teollisen ja muun taloudellisen yritystoiminnan kehittämiseen. Finnfund toteuttaa tehtävänsä sijoittamalla omaa pääomaa sekä myöntämällä lainoja ja takauksia kehitysmaissa toimiviin yrityksiin. Samalla yhtiö rahoittajan asemassa osallistuu sijoituskohteidensa kehittämiseen.

Ulkoministeriön omistajaohjaus tarkoittaa Finnfund-lain antamaa ohjausta yhtiön toiminnalle ja perustuu valtioneuvoston omistajapolitiikkaa koskevaan periaatepäätökseen (8.4.2020), valtioneuvoston kehityspoliittiseen selontekoon (4.2.2016) ja hallitusohjelmaan (10.12.2019) Omistajaohjaus liittyy poliittisissa linjauksissa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin. Yhtiön johtokunta puolestaan vastaa yhtiön strategisesta ohjauksesta ja liiketoiminnallisesta päätöksenteosta.

Finnfundin keskipitkän ajan strategiana toimii johtokunnan hyväksymä strategia kaudelle 2018–2025. Tämän lisäksi johtokunta hyväksyy toiminnallisia linjauksia toiminnan ohjaamiseksi tietyissä erityiskysymyksissä (esim. verokysymykset, naisten aseman edistäminen, ihmisoikeudet, ympäristö- ja yhteiskuntavastuun asiat sekä tiedotus). Kaikista strategisen tason suunnitteluun ja yritysvastuuseen liittyvistä linjauksista tulee käydä vuoropuhelua keskeisten sidosryhmien kanssa ja UM:n tulee puoltaa niitä ennen johtokunnan päätöstä niiden hyväksymisestä. Lisäksi linjaukset tulee julkaista.

UM on hallitusohjelman mukaisesti varmistanut Finnfundin toimintaedellytykset. Vuonna 2019 yhtiölle myönnettiin 210 miljoonan euron ehdollinen vaihtovelkakirjalaina ja vuonna 2016 yhtiölle myönnettiin 130 miljoonan euron vaihtovelkakirjalaina. Yhtiön omaa pääomaa on korotettu yhteensä 90 miljoonalla eurolla vuosina 2017–2020. Lisäksi valtio on antanut 150 miljoonan euron tappiokorvaussitoumuksen yhtiölle erityisen riskialttiille, mutta kehitys- ja/tai ilmastovaikutuksiltaan merkittävillä sijoituksilla (erityisriskirahoitus). Erityisriskirahoitus on voimassa vuosina 2018–2024.

Omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet

Suomen kansallisena kehitysrahoituslaitoksena Finnfund osallistuu kestävä kehityksen tavoitteiden (SDG) toimeenpanoon. YK:n arvion (2014) mukaan tavoitteiden toteuttamiseksi kehitysmaat tarvitsevat jopa 2 500 miljardin dollarin vuosittaisen lisärahoituksen investoinneille. OECD:n mukaan maailman julkinen kehitysapu kokonaisuudessaan vuonna 2018 oli 149,3

miljardia dollaria. SDG-tavoitteiden toteutumisen kannalta on olennaista, että julkisen rahoituksen lisäksi kehitysmaiden investointitarpeita rahoitetaan myös yksityisellä rahoituksella.

Kehitysrahoituslaitokset ovat hyvässä asemassa auttamaan kehitysmaita koronapandemiassa tukemalla kehitysmaiden yksityistä sektoria selviytymään kriisistä ja pelastamaan työpaikkoja ja elinkeinoja edistään samalla oikeudenmukaista siirtymää ympäristöystävälliseen, ilmastokestävään ja vähäpäästöiseen kehitykseen.

Hallitusohjelma linjaa, että kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää mittavia yksityisiä investointeja kehittyvien maiden ilmastotoimiin, tasa-arvon edistämiseen ja reilujen työpaikkojen luomiseen. Finnfundilla on tärkeä rooli tämän rahoituksen mahdollistajana. Tämä rooli on erityisen tärkeä köyhemmissä kehitysmaissa, jossa pääomaa on vähän tarjolla ja pääomamarkkinat ovat kehittymättömät. Finnfund kiinnittää huomiota sijoituspäätöksissään yksityisen sektorin pääomien mobilisoimiseen kestävä kehityksen rahoitukseen. Lisäksi Finnfundia kannustetaan mobilisoimaan rahoitusta EU-kanavien kautta.

Finnfundin toiminta edistää erityisesti kehityspoliittisen selonteon toisen painopistealueen toimeenpanoa luoden työpaikkoja, elinkeinoja ja hyvinvointia. Lisäksi naisten ja tyttöjen aseman vahvistaminen on keskeinen tavoite Finnfundin toiminnassa ja uusien sijoitusten tulee pääsääntöisesti sisältää tasa-arvoa edistäviä tavoitteita tai täyttää kehitysrahoituslaitosten *2X Challenge – Financing for Women* -aloitteen kriteerit.

Finnfund edistää sijoituksillaan Suomen ilmastopoliittisia tavoitteita ja täydentää Suomen ilmatorahoituksen kokonaisuutta. Ilmastonmuutoksen rinnalla kiinnitetään systemaattisesti huomiota luonnon monimuotoisuuden katoon, niin haasteiden kuin ratkaisuiden osalta. Lähtökohtaisesti Finnfund ei rahoita fossiilisiin energiamuotoihin perustuvia hankkeita. Voi kuitenkin nousta esiin tilanteita, joissa ilmasto- tai kehityspoliittisista syistä on perusteltua poiketa tästä säännöstä¹. Tästä syystä Finnfund on valmistellut vuonna 2020 ilmasto- ja energialinjausta, jossa yksilöidään perusteet poiketa tästä säännöstä. Linjauksessa hyödynnetään valmisteilla olevia eurooppalaisten kehitysrahoituslaitosten yhteisiä periaatteita. Finnfundin linjauksen tulee valmistua viimeistään vuoden 2021 alkupuolella ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden kato.

Finnfundin toiminnan tulee myös edistää muiden kehityspoliittisten painopisteiden toimeenpanoa kuten koulutus, hyvän hallinnon toteuttaminen, ruokaturva, vesi, uusiutuva energia ja luonnonvarojen kestävä käyttö mukaan lukien metsitys. Finnfund osallistuu omalta osaltaan Suomen Afrikka-strategian toimeenpanoon, ja Afrikka on muun kehitysyhteistyön tapaan maantieteellinen painopiste myös Finnfundille.

Valtioneuvoston kehityspoliittisen selonteon mukaisesti ulkoministeriö seuraa Finnfundin toiminnan tuloksellisuutta asettamalla sille tulosindikaattorit (liite 1). Kehityspoliittista vaikuttavuutta seurataan mittaamalla i) matalan ja alemman keskitulotason maihin kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta; ii) Afrikkaan kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta (kolmen vuoden keskiarvo) iii) ilmastohankkeisiin kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta;

¹ Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi kaasuvoiman käyttäminen säätövoimana osana kokonaisratkaisuja, jotka vähentävät ilmastopäästöjä merkittävästi.

iv) työpaikat rahoitetuissa hankkeissa ja; v) rahoitettujen yritysten määrä. Ensimmäiselle, toiselle ja kolmannelle indikaattorille on asetettu tavoitteet (>75 %, >50 % ja >50 %). Kaksi muuta indikaattoria perustuvat UM:n kehityspoliittisen selonteon tulosseurantaan Suomen koko kehitysyhteistyössä selonteon toiseen painopistealueeseen liittyen. Finnfund raportoi erillisenä prosessina UM:lle muista kehityspoliittisen selonteon tulosseurantaindikaattoreista. Koronapandemia saattaa vaikeuttaa kaikkiin tulostavoitteisiin pääsemistä kuten myös muiden kehitystavoitteiden saavuttamista.

Finnfundin hallinnon tehokkuutta seurataan mittaamalla v) oman pääoman tuotto viisivuotiskauden liukuvana keskiarvona ja vi) toimintakulujen osuus sijoitusomaisuudesta. Molemmille indikaattorille on asetettu tulostavoitteet (>2 % ja <2 %). Toimintakulujen rakennetta ja niille asetettavaa tavoitetta tullaan arvioimaan vuoden 2021 aikana ottaen huomioon Finnfundin portfolion kasvun ja yhtiölle asetetut tavoitteet.

Finnfund raportoi indikaattoreiden toteutuksesta vuosittain yhtiön varsinaisen yhtiökokouksen yhteydessä. Finnfund julkaisee myös erikseen vuosittaisen kehitysvaikutusraportin, jossa kehitystuloksista raportoidaan UM:n asettamia indikaattoreita laajemmin.

Finnfundin rahoitus pyrkii avaamaan mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille ja muille suomalaisille toimijoille kehittyvillä markkinoilla. Finnfundin tulee pyrkiä aktivoimaan ja kannustamaan suomalaisia yrityksiä toimimaan kehitysmaissa sekä tehdä toimintaansa aktiivisesti tunnetuksi kotimaassa. Suomalaisen yritysten voimavaroja tulee katalysoida SDG – tavoitteiden saavuttamiseksi. Finnfundia kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön muiden Team Finland -toimijoiden kanssa tavoitteena tunnistaa liiketoimintamahdollisuuksia kehittyvillä markkinoilla ja luoda entistä saumattomampi rahoituspolku niistä kiinnostuneille yrityksille. Finnfundin edellytetään myös kehittävän yhteistyötään työ- ja elinkeinoministeriön alaisten yritysrajoitusten toimivien rahoituslaitosten kanssa.

Toiminnan periaatteet

Hallitusohjelma velvoittaa kehitysyhteistyövaroin tuettavia yrityksiä noudattamaan verovastuullisuuden ja avoimuuden kriteereitä sekä edistämään ihmisoikeuksia ja Suomen kehityspoliittikan tavoitteita. Omistajapoliittisen periaatepäätöksen (8.4.2020) mukaisesti valtion tavoitteena on valtionyhtiöiden edelläkävijyys hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymisessä, digitalisaation hyödyntämisessä ja vastuullisuudessa.

Finnfund edistää voitollista ja siten liiketaloudellisesti kestävästä yksityistä yritystoimintaa kehitysmaissa. Samalla Finnfund toimii myös vastuullisen yritystoiminnan edistäjänä. Yhtiön tulee toimia YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden (UNGP) mukaisesti. Rahoitusta saavien yritysten tulee huomioida ihmisoikeudet toiminnassaan ja tehdä töitä niiden edistämiseksi UM:n vuoden 2015 HRBA-ohjeen mukaisesti. Sijoitustoiminnassaan Finnfund noudattaa IFC:n tulosstandardeja (*Performance Standards*) Euroopan kehitysrahoittajien yhteistyöjärjestön (*Association of European Development Finance Institutions*; EDFI) käytännön mukaisesti.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti korostetaan Finnfundin vuonna 2019 julkaistun ihmisoikeuslinjauksen toimeenpanon merkitystä. Erityisen tärkeitä on, että Finnfund varmistaa, että sen käytössä on riittävät resurssit, työkalut ja asiantuntemus. Lisäksi korostetaan riittävän kattavaa ihmisoikeusraportointia osana vastuullisuusraportointia. Finnfundin tulee suorittaa

ihmisoikeuslinjauksestaan ja sen toimeenpanosta väliarvio vuoden 2021 aikana. Väliarvion laajuudesta ja fokuksista sovitaan ulkoministeriön kanssa.

Finnfundilla tulee olla toiminnalliset linjaukset, joissa käsitellään seuraavia yhtiön edistettäviä asiakokonaisuuksia; naisten aseman edistäminen, kehitysmaiden verotulojen kasvattaminen, sijoitusten ympäristö- ja yhteiskuntavaikutukset, ihmisoikeuksien huomioiminen sijoituksissa ja avoin tiedonantopolitiikka. Näiden lisäksi yhtiön johtokunta voi myös päättää muiden toiminnallisten linjausten hyväksymisestä. Uusissa linjauksissa ilmastotoimet tulee huomioida keskeisenä elementtinä.

Finnfundin veropolitiikka on ollut voimassa 2018 alusta. Finnfund suoritti veropolitiikastaan väliarvion vuonna 2020. Finnfundin tulee huolehtia, että se kehittää toimintaansa verovastuullisuuteen liittyen edelleen väliarvion pohjalta, ja että sen veropolitiikka takaa Suomen verovastuullisuuslinjauksen pääperiaatteiden toteutumisen.

Finnfundin hallinnossa sijoitusten kehityspoliittista vaikuttavuutta seurataan sijoituspäätöksiä varten kehitysvaikutusarviointityökalulla (*Development Effectiveness Assessment Tool, DEAT*), joka on julkinen. Sijoitusten toteutumista ja vaikuttavuutta tulee seurata mahdollisimman aktiivisesti mm. hyödyntäen edustusmahdollisuuksia yritysten hallituksissa, mikäli se on tarkoituksenmukaista. Finnfundin tulee edelleen kehittää ja vahvistaa sijoitustensa toteutuneiden kehitystulosten seuranta ja evaluointipolitiikkaansa toimeenpanoa. Tavoitteena on, että Finnfundin kyky raportoida sen kontribuutiosta kehitysvaikutusten syntymiseen vahvistuu, myös maa- ja sektoritasolla. Myös avoimuutta tulee edelleen lisätä. Vuoden 2021 aikana jatketaan raportoinnin kehittämistä, erityisesti verovastuullisuuteen, erityisriskirahoitukseen ja ihmisoikeuksiin liittyen.

Finnfund on osa kansainvälisten ja kansallisten kehitysrahoituslaitosten yhteisöä ja yhtiön tehokas toiminta vaatii toimimista tämän yhteisön yhteisten toimintatapojen mukaisesti. EDFI:n jäsenenä Finnfund on aktiivinen toimija yhteisön toimintatapojen kehittämisessä. Finnfund osallistuu myös aktiivisesti EU:n kehitysrahoitusarkkitehtuurin kehittämiseen ja pyrkii hyödyntämään EU:n rahoituskanavia.

Avoimen keskusteluyhteyden ylläpitäminen kansalaisyhteiskunnan kanssa niin Suomessa kuin maailmalla on tärkeää. Hyvä esimerkki on vuoden 2020 alussa toimintansa aloittanut Finnfundin koordinoima vaikuttavuusverkosto. Finnfundia kannustetaan edelleen kehittämään yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Finnfundiin perustettiin sisäinen tarkastus vuonna 2020, jonka toiminnan vakiinnuttamista ja kehittämistä jatketaan vuonna 2021.

Vuonna 2018 teetetty ulkoinen evaluointi totesi, että erityisriskirahoitus on lisännyt Finnfundin sijoituksia kehitysvaikutuksiltaan merkittävämpiin hankkeisiin köyhemmissä maissa sekä suositteli teknistä apua tukemaan sijoitusten kehitysvaikutuksia. Koronapandemiaan vastaamiseksi Finnfundin riskinottoa tuettiin vuonna 2020 korottamalla erityisriskirahoitusta 150 miljoonaan euroon ja 50 miljoonan euron pääomituksella. Teknisen avun toiminnon perustamisen edellytysten selvittämistä Finnfundiin jatketaan.

Finnfund on osa Suomen valtionhallinnon Team Finland -verkostoa ja osallistuu sen puitteissa kansainvälisten yritystukipalveluiden kehittämiseen.

Finnfundia kannustetaan kehittämään yhteyksiä Suomen edustustoihin niissä maissa, joissa sillä on sijoitustoimintaa, sekä niitä ohjaaviin ulkoministeriön alueosastoihin.

LIITE 1: Finnfundin omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet

	Tavoitetaso 2020 (suluissa tulos)	2021 tavoite	Huomioita
Finnfundin kehityspoliittiset tavoitteet			
1. Matalan ja alemman keskitulotason maihin kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta (%)	>75 % (94 %*)	>75 %	Perustuu Maailmanpankin luokitteluun. Myös hauraisiin valtioihin ja muihin poikkeuksellisen haastavissa tilanteissa oleviin maihin.
2. Ilmastohankkeisiin kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta (%)	>50 % (51 %*)	>50 %	OECD DAC:n ilmasto-markkereita soveltaen ne sijoitukset, joiden osat tai päätavoitteena on ilmastomuutoksen hillitseminen tai siihen sopeutuminen.
, joista sopeutumiseen	n/a (23 %*)	Raportoitava	
3. Afrikkaan kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta	>50 % (58 %*)	>50%	Indikaattori lasketaan kolmen vuoden liukuvana keskiarvona.
4. Työpaikat Finnfundin hankkeissa (suorat sijoitukset/rahastojen salkkuyhtiöt)	(81 477 suorissa sijoituksissa, 108 371 rahastojen salkkuyhtiössä**)	Raportoitava	Noudatetaan UM:n kehitysyhteistyön tulosraportoinnin metodologiaa.
, joista naisille	(35 % / 40 %**)		
5. Finnfundin rahoittamien yritysten määrä (suorat sijoitukset/rahastojen salkkuyhtiöt)	(111 yritystä, 36 rahastoa, 195 rahastojen salkkuyhtiötä**)	Raportoitava	Noudatetaan UM:n kehitysyhteistyön tulosraportoinnin metodologiaa.
, joista pieni- tai keskusuria yrityksiä (kpl).	(43 suorista asiakkaista, 88 rahastojen salkkuyhtiötä**)		
, joista naisten omistamia (%).	(1 % suorista asiakkaista**)		
Finnfundin hallinnon tavoitteet			
6. Oman pääoman tuotto viisivuotiskauden liukuvana keskiarvona	> 2 % (-2,4 %***)	> 2 %	Nettotulos/oma pääoma (tilikauden keskiarvo). (Huomioitava poikkeaman mahdollisuus pääomakorotuksesta riippuen).
7. Toimintakulujen osuus sijoitusomaisuudesta.	< 2 % (n/a %***)	< 2 %	Henkilöstökulut ja muut liiketoiminnan kulut pl. FP-liiketoimintaohjelman kulut jaettuna sijoitusomaisuuden ja maksamattomien sijoituspäätösten summalla. Laaja salkku (huomioitava poikkeaman mahdollisuus pääomakorotuksesta riippuen).

*01-09/2020, päivitetään **2019 lopussa ***vertailutaso 09/2020, päivitetään